

VOTS SON TRIUNFOS

COMEDIA EN UN ACTE Y EN PROSA

ARREGLADA Á LA ESCENA CATALANA

PER

EDUARDO AULÉS

ESTRENADA AB EXTRAORDINARI ÉXIT EN LO TEATRO DEL

BON RETIRO

LA NIT DEL 15 JUNIOL DE 1880.

Preu: 4 rals.

BARCELONA.

Llibreria Mayol hoy de la Sra. V. Bartumeus,

CALLE DE FERNANDO VII, N.º 13.

1881.

VOTS SON TRIUNFOS.

31

VOTS

SON

TRIUNFOS

COMEDIA EN UN ACTE Y EN PROSA

ARREGLADA Á LA ESCENA CATALANA

PER

EDUARDO AULÉS

ESTRENADA AB EXTRAORDINARI ÉXIT EN LO TEATRO DEL

BON RETIRO

LA NIT DEL 15 JUNIOL DE 1880.



BARCELONA.

Libreria Mayol hoy de la Sra. V. Bartumeus,

CALLE DE FERNANDO VII, N.º 13.

1881.

La propietat d' aquesta obra es del autor, que ab la nova ley á la mà buscará malsdecap als que no li respectin en absolut.

Los comissionats de la ADMINISTRACIÓ LÍRICO-DRAMÁTICA de D. Eduardo Hidalgo, son los esclusivament encarregats de concedir ó negar lo permis de representarla y de cobrar los drets de propietat.

A Isabel Aulés y Pujol.

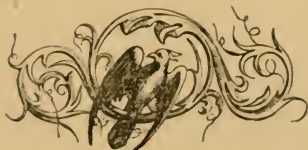
Filleta meva : totas las joguinas que 't compro
las fas malbé al cap d' un quart.

A veurer si espatllarás aquesta que en prenda
de carinyo t' dedica 'l teu *papaíto*

L' AUTOR.

REPARTO.

| | |
|------------------------|-----------------------------|
| ISABEL. | D. ^a BALBINA PI. |
| CÁRLOS MASSIÁ. | D. JOAN ISERN. |
| SENYOR LLUCH. | » JOAN BERTRAN. |
| TANO.. | » JOSEPH MOLGOSA. |
| MOSSO. | » LLUIS LLIBRE. |



ACTE ÚNICH.

Sala de la posada de 'n Fidel á Granollers. Porta d' entrada al fondo. A la dreta primer terme, una porta; á segon terme una finestra. Portas á l' esquerra. Un sofà , cadiras y una taula y dos buffets convenientment arreglats. Totas las indicacions presas desde 'l públich.

ESCENA PRIMERA.

LLUCH y TANO.

TAN. Estigui tranquil, senyòr Lluç; completament tranquil; la cosa marxa... Vosté será el-legit diputat provincial per Granollers ó tinch de perdre 'l meu nom.

LLU. Gracias , amich meu ; gracias. Tu no pots arribar á figurarte lo molt satisfactori qu' es per un antich xocolater retirat dels negocis , lo ser elevat á un càrrech tant honorífich ; lo mereixer la confiança de 'ls seus conciudadans. Lo poderme dir : jo vaig tenir d' abandonar á Granollers per establirme á Barcelona; pero Granollers ; encare no t' ha olvidat ! Posat lo barret , Tano ; *(se 'l posa)* ja saps lo que 't tinch promés.

TAN. Ah ! si , vosté 'm va prometre que 'm nombraria procurador general de totas las sevas fincas y mal m' está 'l dirho : aquest nombrament l' he ben guanyat. Fa vuit dias que no paro un moment ; desde que vosté ha vingut de Barcelona no se 'l qu' es dormir

mitj' hora , y tot per reunirli 'ls vots de las personas notables d' aquesta població. ¡ Be n' he vist d' electors ! ¡ Be n' hi fet de discursos ! ¡ Oh ! y no es aixó lo pitjór. Vosté no sap las copas d'aiguarent que m' he hagut de veurer per ferlos compendrer be la seva capacitat. Aixís es que tinch molt irritat lo gargamelló. (*Se treu lo barret.*)

LLU. Demá podrás comensar á pendrer refrescos. Algun emolient. Posat lo barret. (*Se 'l posa.*)

TAN. Tenim á favor nostre las dos fraccions mes preponderants del comité electoral. Los teixidors de ma y los teixidors mecánichs : tots votarán per vosté.

LLU. ¡ Que dius home !

TAN. Si senyor, si: en época com aquesta de sufragi universal tinch molta influencia; domino las massas y per altre part no hi ha ningú que 'm passi la ma per la cara en materia de dirigir be una elecció. ¿ Vosté, per supuesto : es constitucional ?

LLU. No, home , no ; ho era , però ; si veyá que no pujaban may ! No t' emboliquis. Digas que soch liberal. Aixó no compromet á res. També ho deya en Cánovas.

TAN. Bueno , bueno ; lò que hi haurá es una petita dificultat.

LLU. Quina ?

TAN. Diuhen que vosté está separat de la dona.

LLU. (*Ap.*) Es veritat ! No la vaig pogué aguantar. Me n' habia fet de mol grossas.

(*Alt.*) Aixó diuhen ? quina calumnia ! ¡ Aixó son intrigas del meu contrincant, pero jo, protestaré.

TAN. Ho troban immoral, ¿ sap ? la poble murmura.

LLU. ¿ Jo separat de la dona ? de la meva dona qu' es un angel ? Justament avuy l' espero. Ha de venir de Barcelona ab aquet tren.

TAN. Vol di ? (*Se treu lo barret.*)

LLU. Tano : jo t' autoriso perque fassis saber á n' aquestos dignes electors, á n' aquestas massas inconcients, qu' avuy á dos quarts de tres de la tarde, 'm passejaré per la plassa del mercat, de Granollers, del bras de la meva esposa, Isabel Malagarriga. Ves.

TAN. Molt ben pensat. ¡ Fará sensació ! (*Falsa sortida.*)

Diguim are que hi som. ¿ No li seria fácil també passejar dos ó tres criaturas ?

LLU. ¡ Y are ! Perqué ?

TAN. Perqué l' Almirall , lo seu contrincant ne te dugas ; y aixó dona molta importancia.

LLU. (*Ap.*) No n' hi pogut tenir may cap. (*Alt.*) Digalshi, digalshi la veritat : que 'n ting tres en lo col·legi d' en Carreras ; en Mariano , l' Alejandro y l' Antonet.

TAN. ¡ Creguim, fassils venir, jo conech al poble !

LLU. Vamos home, es imposible ; estant á tota pensió... Ves, ves ; suplica als dignes electors de Granollers, que 'ls dispensin la seva falta d' assistensia y... posat lo barret. (*Tano s' el posa y surt pe 'l fondo.*)

ESCENA II.

LLUCH, despres PAU.

¡ Mare de Deu ! Ves ab á que 's fican los electors ! Jo 'ls hi promés un pont, dos carreteras, un gran safreig, un gran abeuradó pe 'l bestia y ¡ encare no 'n tenen prou ! ¡ Are volen la meva dona ! Jo 'ls la daria de bona gana y ben barata, pero ¡ ves 'hont la trobo ! no se 'hont para ni 'hont devalla ! ¡ Oh ! me queda un gran recurs, un medi molt ingeniós per enganyarlos. Jo faré.....

PAU. (*Sortint pe 'l foro.*) Senyor Lluch ; hi ha una noya que 'l demana.

LLU. Fesla entrar, home.

PAU. (*Al fondo.*) Es aquí , sí ; vingui, ja pot entrar. (*Sort pe 'l foro.*)

LLU. Ja tinch aquí 'l meu recurs.

ESCENA III.

LLUCH, ISABEL.

ISA. Deu lo quart , oncle.

LLU. Pst ! Calla ! que no 't sentin. ¡ No 'm diguis pas oncle !

ISA. ¡Ay, ay! ¿per qué?

LLU. Ja ho sabrás mes tart. ¿Qui t' ha acompanyat?

ISA. Una de las mestras del col-legi que te parents aquí á Granollers. M' ha dit que després vindrá á veurel.

LLU. Bravo! has arribat á temps. ¡Me farás un gran servey!

ISA. ¿Un servey? Si sabia 'l qu' á mí m' acaban de fer are... ¡Encare estich conmoguda!

LLU. Bueno, bueno, ja m' ho explicarás.

ISA. Un jove molt simpátich, qu' ha vingut ab nosaltres en lo mateix cotxe.

LLU. Bueno, dona, bueno; no'n tinch de fer res.

ISA. ¡Molt simpátich y molt amable!

LLU. Tu ets la meva única heredera, la meva pubilla.

ISA. ¡Oh! y sobretot molt valent. Sino es per ell en aques-hora fora morta.

LLU. Qué diable dius are!

ISA. M' ha salvat la vida.

LLU. Pero ¿quí?

ISA. ¡Lo nostre company de viatge! aquell jove tant simpátich!

LLU. ¿Un company de viatge t' ha salvat la vida? Ah! aixó ja muda d' especie. Bueno. L' hi enviaré una targeta meva. Endemés, estimada Isabel, tú ets la meva pubilla; la meva única heredera... jo penso casarte...

ISA. Tan aviat, oncle...?

LLU. No'm diguis oncle, donà. (*Mirant á dreta y esquerra*) Penso darte un bon dot y després quant jo mori t' ho deixaré tot. Tú ja sabs que soch molt rich.

ISA. ¿Tot per mí? y donchs, y la meva tia?

LLU. La teva tia es... una tia. Be, re, ni 'n vull sentí parlar. Tindrè 'l gustasso de desheredarla; de no deixarli ni espressions. Tot será teu, ja t' ho he dit. Pero ab una sola condició.

ISA. ¿Quina?

LLU. Ab la condició de que has de tenir tres fills.

ISA. ¿Jo? ¡y are!

LLU. Sí, tres fills. En Mariano, l' Alejandro y l' Antonet. Y 'ls has de tenir á tota pensió en lo col-legi de 'n Carreras.

ISA. ¡Pero, oncle!

- LLU. ¡Qué diable tens ab l' oncle! Te torno á dir per tercera vegada que no 'm diguis oncle! Tú ets la meva dona.
- ISA. ¿La seva dona?
- LLU. Sí, la meva dona y naturalment ets també la teva tia. Desd' are 't dirás Isabel Malagarriga de Lluch. Vaja : ¿estás contenta?
- ISA. Ja ho crech. (*Plorant.*) Molt contenta.
- LLU. Y are : ¿de qué ploras? ¿Cualsevol s' afiguraria que fas un mal negoci. Després, lo que t' he dit no ha de ser sino per un dia. Avuy ets la meva dona, demá tornarás á ser la meva neboda com antes.
- ISA. (*Alegre.*) ¡Ah! ¿sí? Donchs perquè hem de fer aquets paperots?
- LLU. Es un secret, una combinació que jo t' explicaria si estigués al teu alcanse, pero es molt complicada. Sobretot no 'n diguis ni una paraula á ningú. La mes petita indiscreció podria causarme perjudicis molt sérios. ¿Sents? Ni una paraula á ningú.
- ISA. Está molt be. Per mí no ho sabrá ningú.
- LLU. Y be, digas : ¿t' han dat bonas notas al col·legi?
- ISA. Sí, oncle.
- LLU. ¡Tórnahi! No 'm diguis oncle, dona! digam Lluch. A veurer si m' ho sabs dir. Ensajemho.
- ISA. Sí, Lluch.
- LLU. Bueno, pero encare no m' agrada prou. Es poch carinyós; digamho ben carinyós, ab diminitiu; veyam.
- ISA. Sí, Lluquet. (*Mal humorada.*)
- LLU. ¡Aixís! Are está bé; si no te n' olvidas, te regalaré un gorro. A véure, á véure las notas.
- ISA. (*Donantli un paper.*) Tingui.
- LLU. (*Llegint.*) « Conducta... bona; aplicació... bastante; historia.... notable; llengua.... notable. » (*Parlant.*) ¿Com s' entent, llengua notable?
- ISA. Llengua estrangera, 'l francés.
- LLU. Ah! sí. (*Llegint.*) Cástichs.
- ISA. (*Baixant los ulls.*) Malo!
- LLU. (*Llegint.*) Dia cinch de Mars. Dos horas agenollada per haber fet llengotas á la mestre de brodar. (*Parlant.*) ¿Es dir que tú sabs fer llengotas?
- ISA. No es culpa meva. Perqué's posaba polvos; va com-

pareixer á la classe ab la cara tota enfarinada. Las mestres han de donár exemple.

LLU. Oh! sí, es veritat, han de donar exemple. Si va compareixer ab la cara enfarinada... veyam ¿ com li vas fer ?

ISA. No... me 'n dono vergonya.

LLU. No dona, no; fesho.

ISA. Donchs li vaig fer aixis. (*Treu la llengua.*)

LLU. Divinament. Te regalaré un gorro.

ISA. (*Ap.*) ¡Un altre gorro! Ja van dos.

LLU. (*Llegint.*) Dia quince. Una hora agenollada per hablerla atrapat llegint una novela de Paul de Kook. (*Parlant.*) ¿ Con que vosté, senyoreta, també llegeix novelas ?

ISA. Be, no s' enfadi.

LLU. Y ¿ 's pot saber lo títol d' aquesta novela ?

ISA. Se deya... « Gustavo el calavera.»

LLU. ¡ Bravo! lo qu' es lo títol promet. Bonas cosas aprendrás llegint aquestas novelas. ¡ Si vosté torna may mes á llegirne cap...!

ISA. (*Ap.*) Si sabia que 'n porto una dintre 'l sach de nit!..

LLU. (*Ab autoritat.*) ¡ Haurá acabat ab mí per sempre! La ficaré en un convent.

ISA. (*Ab tristesa.*) Bueno, oncle.

LLU. ¡ Altre vegada oncle! ¿ Com hem quedat ?

ISA. (*Trista.*) Bueno, Lluch.

LLU. Mes carinyós dona.

ISA. (*Mes trista.*) Bueno, Lluquet.

ESCENA IV.

DITS y PAU.

PAU. (*Surtint per la primera porta esquerra.*) Senyoreta, ja te 'l quarto arreglat.

LLU. Com s' entent, ¡ senyoreta!.. es ia meva senyora Donya Isabel Malagarriga de Lluch.

PAU. (*Ap.*) La seva senyora? Vet' aquí perquè disputaban. (*Alt.*) Bueno, donchs, millor;... així ab un sol quarto 'n tindrán prou.

ISA. ¡Que diu! Es que...

LLU. No ; dos quartos y ben separats perquè jo ronco molt fort.

PAU. Corrent ; donchs així ja serà bo 'l qu' acabo d' arreglarli; te 'l número cinch. (*Senyala la primera porta de l' esquerra.*)

LLU. Ja ho sents. Ves, filla meva, ves á arreglarte un poch ; (*Abrassantla*) posat lo vestit millor que tinguis. Mentrestant jo repassaré 'l meu manifest, la meva professió de fé. Una professió de fé es una cosa molt delicada, s' ha de mirar molt. D' aquí un quart estaré llest y anirem tots dos á dar una volta. Farem brasset, t' ensenyaré Granollers, los monuments artístichs de Granollers. (*Ap.*) És precís que la vegin los electors. (*Isabel entra en lo cuarto primer terme esquerra y Lluch en lo primer terme dreta.*)

ESCENA V.

PAU, luego ENRICH.

PAU. Vaya una dona mes jove que s' ha anat á triar aquet vell ! Y encare la renya !

ENR. (*Porta en una ma una maleta, á l' altre 'l bastó y un paraiguas. Misteriosament á Pau.*)

¡Mosso ! pst ! (*Cridantlo.*) ¡Mosso !

PAU. ¡Un forastér ! ¿ Que se l' hi ofereix ?

ENR. (*Misteriosament.*) Tinch las mans embrassadas; fesme l' obsequi de pendrer una pesseta de la butxaca de l' armilla. (*Alsant lo bras dret perque ho fassi.*)

PAU. (*Executant lo que li ha dit.*) Ja la tinch.

ENR. Molt be. Digas : ¿ no es aquí qu' acaban de venir dos senyoras ? l' una d' ellas ja es d' edat.

PAU. Si senyor.

ENR. Quina sort ! quina felicitat ! Fesme l' obsequi de pendrer un altre pesseta de la butxaca de l' armilla. (*Alsant lo bras dret.*)

PAU. Ja la tinch y van dugas pessetas.

ENR. Bé, molt bé : y digas : ¿ ahont son are ?

PAU. ¿ Qui ?

ENR. Aquestas senyoras.

PAU. ¿ Que potser necessita la de mes edat ?

ENR. No, no, l' altre, l' altre.

PAU. Are mateix ha entrat al seu quarto. S' está vestint.

(*Senyala 'l cinch.*)

ENR. Bravo! me la vaig á mirar pe 'l forat del pany!...

PAU. (*Colocantse devant de la porta per impedirho.*)

Se 'n guardarà; no faltaba mes!

ENR. Que: ¿ t' hi oposas ? á la una... á las dugas...

PAU. Y es clá, home, es clá.

ENR. Bueno, donchs: fesme l' obsequi de tornar las dos pessetas á la butxaca de l' armilla.

PAU. (*Executant.*) Tingui, home. Ja las hi te.

ENR. Are, arreglam lo quarto y fesme 'l llet. Dormo ab dos coixins.

PAU. Está molt bé.

ENR. (*Deixa 'ls trastos.*) Ah! me portarás un vas de llet.

PAU. Si senyor, desseguida. (*Ap.*) ¡ Quin home mes estrany!...

(*Surt per l' esquerra segon terme.*)

ESCENA VI.

ENRICH.

Vaja! n' hi ha un tip de mí! Ja hi tornem á ser! Ja torno á estar enamorat com un ximple. No 'n sortirem may, ja ho veig. ¡Es inútil! ¡Y aixó que prenc totas las precaucions; que fuijo del mes petit perill! Perque vaja, 'n fujo! Si veig venir una dona per la dreta, tiro per l' esquerra. Si sento una veu de falset: una veu d' aquellas que penetran fins al cor, me tapo las orellas, per si resultaba ser la veu de una dona. Los dias de pluja ó de vent fort, apenas surto al carrer; y si surto, camino com los poetas; mirant al cel, per por de sorpéndrer infraganti algun d' aquells peuhets tant ben calsats, qu' es lo que á mí mes me trastorna. Es dir: escamat ab tot, fins ab los aliments! No menjo mes que verduras y alguna llegum!

Lo mes inofensiu : pero ¡ca ! tot es inútil ! La mes petita imprudencia ; lo descuit mes insignificant.... ¡frrris ! fregadeta al cor y 'l cor se m' encent com un misto. Es una verdadera malaltía. ¡Que me 'n costa de disgustos ! Perqué, vaja, l' estimar á una dona es res ; al principi tot son glorias. Lo difícil de las donas es desestimarlas ; pogué desfer lo qu' un ha fet ; pogué dir, com los notaris, al final de las escripturas : « la palabra subrayada tal ó cual, no vale : es nula. » Ay ! si aixó 's pogués conseguir ! Allavoras sí que l' amor estaria á l' altura d' una passió civilisada. L' oncle Almirall me diu : cásat ; tè una noya que l' ha de colocar ; la meva cosina Eulalia ; no es mala, no ; jo potser m' hi hauria casat, pero are ja es imposible. Vaja ! no es pega la que m' acaba de suchseir ? ¿ No m' estava ben tranquil á Barcelona ? ¿ Ne tinch jo la culpa de que á l' oncle Almirall se l' hagi ficat á la barretina surtir diputat provincial per Granollers ? Be ha sigut éll el que m' ha enviat á buscar perque, ab las meas relacions, l' hi treballi, l' elecció ! No hi tinch pas art ni part jo 'n tot aixó ! Donchs bueno : agafo 'l tren de Granollers per dar gust á l' oncle Almirall ; me fico en lo primer cotxe de primera que se 'm va posar devant y ¿ ahont arriba la meva desgracia ? dintre 'l coche ¡ pataplum ! dos senyoras. Ja hi som. De l' una d' ellas no'n tinch res que dir, era vella y bastant lletja ; es precis ser just ; pero l' altre, ¡ reina santíssima ! l' altre era un colomet. ¡ Quins ullets ! y ¡ quina boqueta ! y ¡ quin nasset ! Vaja, y ¡ quina doneta ! hi perdut lo mon de vista ! Per mes pega, lo tren ha sufert un petit descarrilament y hem tingut de baixar un rato. Com es natural, he ofert lo bras á la bonica. Res ; se me n' hi ha anat lo bras. Com are al Octubre no hi ha flors, l' hi he fet un ramet ab fullas de parra y ordi, lo que hi trobat, quant de prompte sentim ouuuuum !.... (Imita un bou.) ¿ Qué podrá ser aixó ? 'Ns girem. Era una bestia fiera que 'ns embestia. ¡ Deu meu ! un toro ! crida la meva pareja. Ouuuum !.... torna á fer la bestia fiera y jo allavoras m' adono de que no era un

toro : era un bou; ó millor dit, un badell que 's dirigi-
gia cap á nosaltres , ab la pacífica intenció de men-
jarse lo ram que jo habia fet per lo meu colomet.
Desseguida l' hi abandono y esclamo : es un bou, se-
nyoreta. Pero ¡adios ! se m' habia desmayat. ¡Quin
goig feya !... Per supuesto, al tornar en sí , vingan
elogis. ¡ Protector meu ; salvador meu ; torero meu !
Perqué ella seguia creyent qu' era un toro. Es dir,
per acabár : que me n' hi enamorats com un ximple!
que després tot lo camí vingan floretas y miradetas
y suspirets y que si avans potsè m' hauria casat ab la
meva cosina, are podré estimarla com á cosina ¡ la
sanch may se torna aigua ! Pero en quant á la meva
ma que no se 'n refihí...Jala tinch col-locada.

ESCENA VII.

DIT y ISABEL.

ISA. (*Ab trage diferent.*) Jo ja estich llesta.

ENR. Es ella !

(*Agafa la sombrilla de sobre la taula y li dona*)
Senyoreta, permetim...

ISA. Lo nostre company de viatge !

ENR. La sombrilla que s' ha olvidat en lo cotxe. Jo podia
guardarla com un recort preciós pero...

ISA. Mil gracias per la atenció. (*La prent.*) Y vosté s' ha
tingut de molestar...

ENR. Encare que no s' hagués descuidat la sombrilla jo
hauria vingut.

ISA. Ah ! sí ?

ENR. Sí , senyoreta. Y creguim, no es culpa meva, jo soch
la papellona y vosté es la bug... la candela. (*Ap.*)
¡ Malvinatge ! habia d' haberli dit la bugía.

ISA. Francament, vosté es molt amable...

ENR. Oh ! senyoreta : ¿com vol qu' olvidi aquet viatge deli-
ciós ? Aquell passeiget, aquell desmayet, aquell ramet !

ISA. Oh ! ni jo tampoch. Com puch olvidar que vosté m'
salvat la vida ?

ENR. (*Ap.*) Ja surt lo bou.

ISA. ¿Que vosté ha esposat la seva existència per conservar la meva ?

ENR. (*Ap.*) Nada, 'l bou ; 'l badellet. (*Alt.*) No 'n parlem mes ; fassim aquest favor, no val la pena. Senyoreta, jo no soch amich de buscar rodeos , m' agrada anar al bulto : sápigam que l' estimo de valent.

ISA. ¡Qué diu are !

ENR. Ah ! no ho sabia ?

ISA. Veurá , m' ho pensaba ; la seva amabilitat, lo seu arrojo...

ENR. (*Ap.*) Qué 'n menjarè de bou ! (*Alt.*) No me 'n parli mes. Las meas intencions son puras , puras com jo mateix, senyoreta : y estich decidit , vull casarme ab vosté, darli 'l meu nom. Cárlos Massiá. ¿Qué l' hi sembla ?

ISA. ¿Del seu nom ?

ENR. No : del meu casament.

ISA. Be , veurá ; jo no soch libre. Si no hagués de consultar mes que la meva gratitut...

ENR. (*Ap.*) Altre vegada 'l bou... (*Alt.*) No 'n parlem mes. ¡Bravo! donchs, quedem entesos.

ISA. ¿Com entesos ?

ENR. Sí, dona ! Jo sé 'l que 'm toca fer ! Vosté be deu tenir en un puesto ó altre un parent cualsevol ab la sola missió de rebre las demandas de matrimoni. ¿Ahont te l' oficina aquest empleat ?

ISA. Pero, home ! Vosté va molt depressa. Jo apenas lo conech.

ENR. Te rahó, es molt just ! Donchs be , senyoreta, jo soch propietari d' una fábrica de teixits mecánichs que hi ha en aquesta població. ¿Sab? estich al frente d' uns dos mil cinch cents tretze duros de renda. Per aixó soch del comité electoral y he vingut á pendrer part en las eleccions de diputat.

ISA. Bueno ; ja 'n parlarém.

ENR. Tocant als meus sentiments , oh ! 'ls meus sentiments...

ESCENA VIII.

DITS y LLUCH.

LLU. ¿Estás ja, filla meva ?

- ISA. (*Ap.*) Lo meu oncle! ya me 'n habia olvidat.
- ENR. Aquet deu ser lo papai. L' fi vaig á fer la demanda.
- LLU. (*Baix á Isabel.*) Qui es aquest?
- ISA. (*Baix.*) Es... es... del comité. Es un elector de molta influencia.
- LLU. Magnífich. (*Ap.*) Are podré saber l' efecte que fa 'l meu manifest. L'hi vaig á recitar de cap á peus.
- (*Tots dos se saludan y van á parlar á un temps.*)
- ISA. (*Ap.*) ¡Qué fan are?
- ENR. L' emoció qu' experimento en aquet moment...
- LLU. Permétim, seré molt breu.
- ENR. Digui, digui; l' hi correspon á vosté.
- LLU. Jo soch un home de be, senzill... estich per sobre de totas las passions políticas. La meua única passió es per la vila de Granollers.
- ENR. (*Ap.*) Y aré? Qué m' explica á mí?
- LLU. Oh! no; no es l' ambició lo qu' á mí 'm guia. Felís al costat d' una dona qu' estimo. Orgullós del bon comportament dels meus tres fills: en Mariano, l' Alexandro y l' Antonet, que tinch á tota pensió en lo col·legi de 'n Carreras...
- ENR. Bueno donchs; l' emoció qu' experimento en aquet moment...
- LLU. Perqué la meua felicitat siga ben cumplerta, sí, ben cumplerta, no 'm falta mes qu' una cosa. Que 'm pugui assentar en los banchs de la diputació provincial.
- ENR. (*Ap.*) Ah! vaja; ja ho entench. Es lo contrincant de l' oncle Almirall.
- LLU. Amich meu; jo no tracto d' exersí cap classe d' influencia sobre vosté; pero tenia 'l deber de dirli la veritat y l' hi he dita, per lo tant...
- ENR. (*Vacilant.*) Sí, en efecte, jo... necessitava saber la veritat, tota la veritat, no mes que la veritat.
- (*Lluch deixa las probas del seu manifest sobre la taula.*)
- (*Ap.*) ¿Com quedo ab l' oncle Almirall? Pero á n aquí puch dar lo vot millor qu' á lo meu sogre! A la meua sanch. (*Alt.*) Nada, conti ab mí en tot y per tot.
- LLU. Gracias, senyor...

ENR. Cárlos Massiá per servirlo.

LLU. Gracias, senyor Massiá. No esperaba menos de vosté. Estem en un temps que 'ls homens de bé 'ns hem d' agrupá. Sense l' unió no tindrem cap forsa.

ENR. Precisament es lo que jo busco ; la unió, y ab aquet propòsit l' hi soch franch: l' emoció qu' esperimento en aquest moment...

LLU. (*Interrumpintlo.*) Dispensim, senyor Massiá, dispensim. He dat paraula als electors, que á dos quarts de tres de la tarde 'm passejaria per la plassa del Mercat de Granollers. (*A Isabel.*) Vina filla meva. (*Presentantla.*) Tinch lo gust de presentarli á la meva senyora.

ENR. (*Assombrat.*) ¡La seva senyora!

LLU. Donya Isabel Malagarriga de Lluch.

ISA. (*A Lluch.*) Per Deu, oncle.

LLU. (*Baix á Isabel.*) No 'm diguis oncle! Dígame Lluquet

ENR. (*Abatut.*) La seva dona!

LLU. Ab lo seu permís.

(*Surt ab Isabel pe 'l foro.*)

ESCENA IX.

ENRICH.

La seva dona! Es dir, qu' era casada? Y segons éll ha dit, té tres fills á tota pensió en lo col·legi de 'n Carreras. ¿Pero si no m' enganyo, aquesta dona m' ha donat esperansa? Vaya si me n' ha dat! S' ha burlat de mí! Es clá!... Y 'l seu... (*Ab despreci.*) lo seu home... encara s' atreveix á demanarme 'l vot!... Desd' aquet moment lo meu vot torna á recobrarlo l' meu oncle. L' oncle Almirall torna á ser la meva sang. ¿Ves que n' hauré tret d' enterarme del seu manifest? ¿Qué 'n tinch de fer de las sevas opinions políticas? Oh! aixó no pot quedar així. Me 'n vaig á treballar contra éll; á destorbarli la elecció.

ESCENA X.

ENRICH. — TANO.

TAN. Servidor de vosté. ¿No es á D. Cárlos Massiá á qui tinch l' honor de dirigir la paraula?

ENR. Lo mateix, sí senyor. (*Ap.*) ¿Qui deurá ser aquet tipo?

TAN. Senyor Massiá, jo soch elector y entre electors s' ha de parlar clá. Es precis enténdrers.

ENR. Ah! sí? me n' alegro. (*Ap.*) Calla! Comensem á treballar contra 'n Lluch. (*Alt.*) ¿Vosté te compromís ja?

TAN. No senyor.

ENR. ¡Bravo! ¡Jo tampoch! ¿Apoya algun candidat? Se parla molt d' un tal Almirall.

TAN. Vosté 'l coneix?

ENR. (*Ap.*) ¿Si conech al meu oncle? (*Alt.*) No senyor, ni de vista.

TAN. Crech qu' ho te brut. ¡Per mí es un sabatassas!

ENR. ¡L' Almirall es un sabatassas!

TAN. Per mí triunfará 'n Lluch. Es un home eminent... honrat...

ENR. No sé ¡no 'l conech jo!

TAN. Jo tampoch, pero 'ns ha promés un pont...

ENR. ¿Qui, l' Almirall?

TAN. No, home, 'n Lluch!

ENR. Un pont! pero si á Granollers no hi ha cap riu!

TAN. Oh! aixó es lo de menos. Se 'n fa venir un.

ENR. Donchs aquet pont passará la flor de la juventud esperant un riu.

TAN. Bravo! Veig que podem contar ab vosté.

ENR. ¿Per l' Almirall, eh?

TAN. No, home, per en Lluch.

ENR. No senyor, no.

TAN. Ay! ay! ¿Per qué?

ENR. Perqué... ja veurá... no tinch cap inconvenient en votar per éll; pero ha de ser ab una condició.

TAN. Crech que las acceptará totas.

ENR. Bueno, donchs. Entesos. Jo l' hi daré 'l vot pero s' ha de morir á las vintycuatr' horas.

- TAN. Y are! qu' ho diu sèrio? (*Ap.*) Deu ser boig.
ENR. Nada, s' ha de morir á las vintycuatr' horas.
TAN. Sí, ja ho hi entés. (*Ap.*) Vaja, es boig.
ENR. (*Ap.*) D' aquet modo 'm puch casar ab la seva viuda.
(*Alt.*) Bueno; qué decideix?
TAN. Ja veurá, senyor Massiá; jo no 'm crech suficientment autorisat... jo n' hi parlaré...
ENR. Cregui que l' hi agrehiria.

ESCENA XI.

DITS y ISABEL.

- ISA. Senyor Tano...
ENR. ¡Ella! ¡l' ingrata!
ISA. Lo senyor Lluch l' espera en lo cassino. Tenen una reunió preparatoria y m' ha dit que vol llegí 'l seu manifest y que 'l necessita á vosté.
TAN. Sí, ja ho sé per... (*Fa senyals d' aplaudir.*) (*Ap.*) Morirse á las vintycuatr' horas! Be! lo prometre ray! (*Saludant.*) Senyor Massiá... senyoreta...

ESCENA XII.

ENRICH.—ISABEL.

- ISA. (*Ap.*) Sola ab éll!... y 'm creu casada... Oh! y lo mes trist es que no puch desenganyarlo! Quina posició es la meva!
ENR. (*Ap.*) ¡Tres fills al col-legit de 'n Carreras!
ISA. (*Ap.*) No 'm dirigeix la paraula; se coneix qu' está molt cremat. (*Tossint.*) Gem, gem!...
ENR. (*Ap.*) Tus, tus, es lo remordiment, sí, la tos del remordiment. (*De prompte ab un crit.*) Ah! senyora de 'n Lluch!
ISA. Ay! m' ha espantat!
ENR. Perqué m' ha enganyat! Si tenia marit, perque no ho deya? Cuant una dona es casada ho ha de dir francament. La gent parlant s' entenen.
ISA. Oh! no 'n tinch jo la culpa. Si vosté sabia...

ENR. ¿Qué? ¿qué?

ISA. Re; ja ho sabrá mes tart. Are no li puch dir.

ENR. Ah! Donya Isabel Malagarriga de Lluch!

ISA. (*Ap.*) Ja estich de Lluch fins als ulls.

ENR. Y jo que per vosté habia despreciat un partit magnífich. ¡Quina dona m' hi perdut! Rossa com un fil d' or. Un peuhet! Deixemo correr! Pero no, no ho puch deixar correr. Be, hi tindré de fer las paus!
(*Falsa sortida.*)

ISA. No, home; no te cap necessitat de ferhi las paus per are! (*Ap.*) Jo no puch pas deixar-lo escapar.

ENR. ¡Com s' enten! Vosté s' oposa á que jo fassi las paus.

ISA. Es clá!

ENR. Y donchs qué tinch de fer! Qué 'm tinch de quedar solter tota la vida? que vol que 'm quedi per vestir nostres senyors?

ISA. No, tampoch.

ENR. Tampoch! Y donchs ¿qué vol?

ISA. Re, vagi continuant.

ENR. Continuant! Continuant á estimarla!

ISA. (*Baixant 'ls ulls.*) No! sí!

ENR. (*Ap.*) Ay, ay!

ISA. No es pas tant difícil.

ENR. No, difícil no ho es. (*Ap.*) Me sembla qu' aixó ja traspassa 'ls límits de la moral. Nos en anem cap á l' adulteri. (*Alt.*) Es dir que vosté 'm permet que l' estimi?

ISA. (*Vivament.*) Oh! no! es á dir, sí...

ENR. (*Ap.*) Pobre criatura! acabarà malament. (*Alt.*) Pero, senyora, nos haurem d' estimar en secret; no 'ns podrem pas estimar *coram populo* com diuhen los llatins.

ISA. Sí, home, sí.

ENR. Ah! sí?... pero ¿y l' altre?

ISA. ¿Quin altre?

ENR. Ell! l' actual propietari. 'L posshedor de bona fé Vaja, dona, 'l seu marit.

ISA. Ell ray! que n' ha de fer ell d' aixó?

ENR. Qué diu are! (*Ap.*) Pobre dona! Vaja, acabarà mala ment. (*Alt.*) Senyora, desenganyis! ell es un gran obstacle!

ISA. De prompte, sí. Pero no ho será per molt temps. Jo confio...

ENR. Ah! vosté confia...

ISA. Sí.

ENR. En qué confia, veyam?

ISA. Chit! És un secret. D' un moment á l' altre las circunstancias poden cambiar...

ENR. Ah! vosté potser se refia del divorci. Pero 'l divorci no es cap solució.

ISA. ¿Qui li parla de divorci?...

ENR. Diable! y donchs? (*Alegre.*) Ah! potser no gasta salut. Que té alguna enfermetat crónica?

ISA. No ho crech pas... pero , no ha d' estar pas malalt. Vaja, jo no li demano mes qu' un poch de paciència; y tinch confiansa de que molt aviat... ¡Ningú sap lo que pot sucehir!

ENR. Permétim.

ISA. Paciència, home, un poch de paciència.

ENR. Pero jo be haig de saber...

ISA. No, no li puch dir res mes. Bastant li he dit. Vosté lligui caps. Nada : vagi lligant caps.

(*Entra en lo cuarto número 5.*)

ESCENA XIII.

ENRICH.

Lligui caps, vagi lligant caps. (*De prompte espantat.*) Ah! Deu meu. Ja ho entench. Vol ajudar á la naturalesa... Vil... Reina Santíssima!... Y qué va lluny aquesta dona! Cuant jo dich que acabaré malament! Sí, la meba sospita es fundada; aquesta infelís medita un crímen. ¡Quin horror! ¡Qui m' ho habia de dir! ¡Un mónstruo, un Judas, un Cain, per dintre, y per fora: un colomet, un moltó, un ángel, una floreta delicada. Be es veritat que hi ha flors que fan mal de ventre. 'Ls bolets per exemple. Oh! jo no 'm puch estar aquí ni un minut mes. Quina vergonya! Pensar que jo l' hi estimada! No hi fa res, l' olvidaré. Nada, mudem de casa. (*Agafa 'ls trastos.*)

ESCENA XIV.

ENRICH. — PAU.

PAU. (*Ab un vas de llet.*) Aquí te 'l vas de llet.

ENR. Bèutela tú. (*Pau la posa sobre 'l buffet dret.*)

PAU. Cuant vulgui també te 'l cuarto arreglat.

ENR. Ja no 'l necesito. Me 'n vaig.

PAU. ¿Se 'n va ja ?

ENR. (*Ap.*) Si pogués averiguar alguna cosa ! Potsé aquet podria donarme indicis. (*Cridantlo.*) Pst! mosso! pst!

PAU. ¿Que se l' hi ofereix ?

ENR. Chit! Tinch las mans embrassadas. Fesme l' obsequi de pendrer un duro de la butxaca de l' armilla. (*Als.7 'l bras esquert*)

PAU. (*Ap.*) Ja hi tornem á ser! (*Alt despres de ferho.*)
Ja 'l tinch.

ENR. Are digas : qui es aquesta senyora de 'n Lluch ?

PAU. Es la senyora del senyor Lluch.

ENR. Qu' es bretol aquet xicot ! Es dir que no 't vols comprometer ? Fesme l' obsequi de pendrer un altre duro de la butxaca de l' armilla. (*Mateix joch.*)

PAU. Ja 'l tinch y van dos. Moltes gracias !

ENR. Dígame : ¿quina vida porta aquet senyor Lluch ?

PAU. No gaire com cal. Ara mateix disputaba ab la seva dona. Y he vist una cosa que m' ha fet obrí 'ls ulls. Dormen separats. M' han demanat dos quartos.

ENR. (*Ap.*) Aixó á mí no 'm desagrada. (*Alt.*) Continua M' interessa molt lo que dius. Me sembla qu' asisteixo á la vista de la causa del carrer de la Paloma.

PAU. Pe 'l poble 's diu que viuhen separats ; que la senyora casi sempre se 'n va sola á pendrer las aiguas.

ENR. Ah ! Vamos !

PAU. Sembla que te ganas de tornarse á casar.

ENR. Calla, home, calla. (*Ap.*) Ha comprés la situació ! Aquesta es la síntesis : tornarse á casar. Ja no hi ha lloch á duptes. (*Alt.*) Escolta be : si 'l senyó Lluch te demanaba alguna cosa, tant si es de véurer com de menjar, dígalí que ja no hi ha res ; que s' ha acabat tot.

PAU. Qué diu?

ENR. Ni un vas d' aigua! S' acabat tot.

PAU. Y sí el pobr' home te gana?

ENR. Es veritat; si te gana no li donguis mes qu' ous per véurer. (*Ap.*) Dins d' un ou no hi podrá posar res.

PAU. Vaya un aliment!

ENR. Qué, que 't negas á ferho?

PAU. Es clar. Jo no puch pas perjudicar al amo!

ENR. Bueno, bueno. Fesme l' obsequi de tornar 'ls dos duros á la butxaca de l' armilla.

PAU. ¿Qué, 'ls dos duros? Lo qu' es aquesta vegada s' haurá de fer un fart de córrer. Aixó no son pessetas!

(*Surt corrents pe 'l foro.*)

ESCENA XV.

ENRICH SOL.

¿Ahont vas? vaya un pillet! Ba, ba. No es cuestió de duptes. Descubreixo uns nubolots molt negres. Per un costat, un marit qu' ab lo seu nom sol ja paga. Per un altre, aquesta passió insensata que comensa per un bou y pot acabar ab una forca, perquè, ja ho diu lo ditxo. Del sou al bou y del bou á la forca.... Aixó es molt grave y vaig á veurer si me 'n puch tornar ab aquet tren. (*Se'n va fins al foro y torna á adelantarse.*) Pero també anarmen sensa avisá á n' aquet bon' home! A l' infelís del senyor Lluch! Jo no li porto cap interés, pero las conveniencias socials.... la moral cristiana, m' imposa 'l deber de dirli: espavilis. Calla! li escriuré. (*Agafa un paper y escriu.*) « Senyor Lluch: vosté fa nosa ab una persona: no mengi res. No begui res. No ensumi res. Es dir, sí: dediquis als ous per veure y encare ab molt cuidado. ¿Cóm firmo? Ah! sí. Un amich de l' humanitat. » Y are com m' arreglo perque rebi aquest avís? (*Troba sobre la taula las probas del manifest.*) Calla! Qu' es aixó? Las primeras probas del seu manifest; de la seva professió de fé.) *Hi fica entre mitx la carta.*) ¡ Deu vulga que las corregeixi avuy mateix!

ESCENA XVI.

ENRICH. — LLUCH.

- LLU. ¡ Quin efecte ha produhit lo meu manifest! Vaja, imparcialment, si jo 'm trobaba en lo puesto de l' Almirall retiraria la meva candidatura. (*Rient.*) Ja! ja! ja! Ja está fresch.
- ENR. (*Acostantsi y ab un to tétrich.*) Senyor Lluch ¡ de riallas venen plorallas!
- LLU. ¿Que se 'n burla?
- ENR. (*Apart examinantlo.*) No te cap síntoma de tísis. (*Alt.*) Ab franquesa, senyor Lluch; parlim ab tota franquesa. ¿Cóm se troba vosté?
- LLU. Jo? molt be, gracias á Deu. Y sobre tot en aquest moment.
- ENR. Sí, sí, en aquest moment, pero som al mes d' Octubre y á la caiguda de la fulla.
- LLU. Qué? qué vol dir?
- ENR. Re, que cuant las fullas cauhen dels arbres, que cuant los rossinyols perden la veu, las personas enclenques, ¿sap? (*Fa signo de fer un capgirell.*)
- LLU. Vaja! home, deixis de bromas. Hi ha pochs homes que tingan la meva naturalesa.
- ENR. (*Dantli cops al pit.*) No s' hi sent re... aquí?
- LLU. Re, enterament.
- ENR. Aixó encare es pitjor. Oh, sí; es mes criminal. (*Auscultantlo.*)
- LLU. Qu' ha de durar gaire aquesta broma?
- ENR. Sí, sí, broma; ja ho sentirem á dir.
- LLU. Ah! are que m' en recordo! Lo senyor Tano m' ha comunicat la seva proposició y li faig á saber que no l' accepto.
- ENR. Pero... permétim.
- LLU. No senyor, no. No tinch cap desitg de morir-me á las vintycuatr' horas. Gracias á Deu dintre d' aquet cos encare hi tinch trent' anys de vida ¿ho entent?
- ENR. Oh! no ho digui aixó, no pot dirho aixó!
- LLU. Per qué?
- ENR. No hi ha ningú que pugui diro lo que hi te dintre del cos.

LLU. Es molt de broma vosté.

ENR. (*Senyalant la taula.*) Nada, corregeixi las probas; creguim, corregeixi las probas.

LLU. (*Inquiet y ap.*) Qué diable t' aquest' home! Me comensa á fe estar en cuidado.

ENR. Adios, senyor Lluch, adios. Es probable que jo no 'l torni á veurer. Procuri viurer molts anys. Cregui que li desitjo pero... francament, no ho espero.

LLU. (*Éspantat y ap.*) Qué diu! Potsé tinch algun enemich polítich! (*Alt.*) Espliquis per Deu, home. Lo que vosté ha dit á n' en Tano es molt grave y si 'm sueschia alguna desgracia, jo li faria cárrechs á vosté.

ENR. No; jo no hi tinch art ni part. Me 'n rento las mans.

LLU. Pero be; ¿qué sab alguna cosa?

ENR. No res. (*Ap.*) Pobre infelís! antes d' anarmen l' hi daré 'l vot... ¿Quin consol per ell si 's veyés elegit diputat en los últims moments. (*Alt.*) Adios, senyor Lluch.

LLU. Pero home, ¿vol fe 'l favor d' esplicarse?

ENR. Nada, corregeixi aviat las probas, créguim... aqueixas desgraciadas probas. (*Surt pe 'l foro.*)

ESCENA XVII.

LLUCH, luego TANO.

LLU. Las probas! ¿qué diable se l' hi endona á n' ell de las meas probas?

TAN. (*Entrant depressa ab lo barret posat.*) Malvinatge las eleccions y 'l que se 'hi embolica.

LLU. ¿Qué tens aré?

TAN. Qu' haig de tenir? que l' elecció de vosté está molt compromesa. Vosté ha fet la bestiesa... ay! dispensim! volia dir que vosté ha fet l' animalada d' aceptá un dinar que l' hi ha ofert lo president de la societat de 'ls teixidors de ma.

LLU. Y be y qué?

TAN. Que 'ls teixidors mecánichs, que no están convidats, no ho poden digerir aixó y tractan de votar en massa á l' Almirall, 'l seu contrineant.

LLU. Diable! es veritat. No hi ha mes qu' un remey, no

- aniré á n' el dinar del President dels teixidors de ma.
- TAN. Sí, magnífich. Se posará com una fiera y dará per resultat que la societat que presideix abandonarà la seva candidatura.
- LLU. Be! y donchs? com s' arregla? No puch pas dinarhi y no dinarhi al mateix temps! Veyam, que farías tú?
- TAN. Chit! Ja hi parat lo cop. Pau!... (*Cridant.*) Pau: una tassa de te. (*Pau entra y torna á sortir.*)
- LLU. Te?
- TAN. Sí: vosté en aquestas horas 's troba indisposat. He dit á la massa electoral que habia menjat bolets y que no se l' hi habian assentat be. D' aquet modo li escusat ab los teixidors de má, y 'ls teixidors mecánichs no hi tenen res que dir.
- LLU. Es un gran pensament. Tano, ets un gran home.
- TAN. Are es necessari que vosté fassi 'l malalt.
- LLU. (*Rient.*) Sí, prou que t' entench.
- TAN. (*Cridant.*) Pau! eh! mosso! la bata del senyor Lluch.
- LLU. (*Al cuarto de Isabel.*) Sí, sí, Isabel, la bata del senyor Lluch.

ESCENA XVIII.

ISABEL, - LLUCH y TANO. (*ab la bata.*)

- ISA. Qué hi ha?
- TAN. Lo senyor Lluch que no 's troba gaire be.
- ISA. No 's troba be! ¿qué té? (*Ajudant á posarli la bata.*)
- TAN. Re: una indisposició. Ha menjat bolets.
- ISA. Perqué 'n menjaba de bolets, Deu mèu! Jo sempre me 'ls menjo ab repugnancia.
- LLU. ¿Ab repugnancia? no n' hi menjat may. Jo sempre me 'ls menjo á la llauna.
- TAN. (*Ap.*) Jo vaig á fer correr la noticia de la seva malaltía.
(*Surt pe 'l foro.*)

ESCENA XIX.

LLUCH, - ISABEL, - luego ENRICH.

- LLU. Digas, Isabel; no trobas qu' estich groch?

ISA. Així, així; pero be, qué se sent?

LLU. Sento la necessitat d' estar groch.

ISA. ¿Qué diu?

LLU. Posam la gorra de dormir.

ISA. (*L' hi posa.*) Ja está. ¿Qué li fa mal?

LLU. (*Rient.*) Los runyons... (*Ap.*) de tan riurer.

ISA. ¿De qué pot ser aquet dolor?

LLU. Chit! És una intriga electoral.

ISA. (*S' assenta en lo sofà.*) ¡Ah! respiro! quin susto m' habia dat! Ja, ja, ja! (*Rient.*) Vaya una fatxa que fa ab aquesta gorra. Ja, ja, ja!

ENR. M' ha escapat lo tren. Ja no me 'n puch anar fins demá.

LLU. (*Ap.*) ¡Un elector!

ENR. (*Reparant que Isabel riu.*) ¿De qué riu?

ISA. Re, del senyor Lluch qu' está malalt.

ENR. ¡Qu' está malalt! Y vosté se 'n riu. ¡Be!

ISA. (*Rient.*) No hi puch fer mes. (*Dirigintse al foro.*)

LLU. (*Gemegant.*) ¡Ay! ay!

ENR. (*Recelós y ap.*) Haurá ja comensat á posar en plan-ta los seus projectes criminals. (*Acostantse á Lluch y alt.*) Y donchs, senyor Lluch, que no vol fer bon-dat?

LLU. (*Fingint.*) No, senyor Massiá, nó. Me trobo molt malament. He comés la imprudencia de menjar bo-lets.

ENR. (*Horrorisat.*) Ha menjat bolets!

LLU. Sí, amich meu, sí. Aixís es qu' m' será imposible aná á dinar ab lo President...

ENR. ¡Desgraciat! Digui: ¿com es que no ha corregit las probas? ¡No li deya jo!

LLU. (*Ap.*) ¡Qué dimoni té aquet ab las probas! (*Las agafa de sobre la taula.*)

ENR. (*Baix á Isabel.*) Senyora, senyora; ab bolets ho ha fet?

PAU. (*Entrant ab una cafetera.*) Senyora, l' hi porto ai-gua calenta. De té justament no 'n ni ha.

ISA. No hi fa res. Jo 'n porto á ne 'l sach de nit.

ENR. (*Ap.*) ¡Pobre infelís! (*Á Isabel.*) S' ha d' enviar á buscar un metje.

ISA. Nó: es inútil. Deixim fer. (*Pau surt.*)

- ENR. (*Ap.*) Es clá! no vol cap metje. (*A Isabel que busca en lo sach de nit.*) ¡Senyora! senyora!
- ISA. Vaja, home, deixis de pamplinas. Valdria mes que m' ajudés á buscar 'l té.
- ENR. (*Ajudantla.*) Senyora, 'li demano per lo mes sagrat. Pels tres fills que te en lo col-legi de 'n Carreras. (*Trayent un llibre.*) Ola! També es aficionada á las novelas?
- ISA. (*Baix.*) Amáguila: qu' ell no la vegi. (*Troba 'l té y s' acosta al buffet per ferne una tassa.*)
- ENR. ¿A n' á que ve aquet misteri? perque li tinch d' amagar? Dígasmе quin llibre llegeixes y 't diré qui ets. (*Llegint.*) Los misteris de Barcelona. (*Parlant.*) ¡Horror!
- LLU. ¿Qué te?
- ENR. (*Ab compasió.*) Re. (*Ap.*) ¡Pobret! (*Alt.*) Re. (*Llegint.*) Era jóven y de singular belleza. (*Mirantse á Isabel.*) Si, es aixó, es aixó. (*Llegint.*) «Su figura respiraba inocencia cuando envenenó á su primer marido con una simple infusion de té.»
- ISA. (*Presentantne una tassa á Lluch.*) Tingui, prengui aquet té; ja veurá que be se li assenta.
- ENR. ¡Deu meu! Deu meu! no m' ho puch mirar.
- LLU. Bueno. (*Li pren la tassa.*) Portam la roba al meu cuarto. (*Isabel entra ab la roba en lo cuarto de Lluch.*)

ESCENA XX.

LLUCH.—ENRICH.

- ENR. (*Al Anar Lluch á béurer.*) No begui, no; senyor Lluch, no begui aixó.
- LLU. ¿Qué diu? Y are! (*Se veu la tassa de té.*)
- ENR. (*Prenentli la tassa.*) ¡Se l' ha begut tot! Ja es tart. No n' ha tingut prou ab los bolets; l' ha hagut d' envenenar ab té. (*Se passeija molt agitat.*)
- LLU. Qué dimoni te aquest home? (*Troba la carta entre las probas.*)
- ENR. (*Ap.*) ¿Qué podria fer? ¿Com podria salvarlo?
- LLU. (*Sorprés.*) ¡Ay! ay! una carta dirigida á n' mí.

- ENR. (*Trobant lo vas de llet.*) Calla! aquí hi ha la llet!...
Hi sentit á dir qu' un gat enmatzinat se va salvar ab
la llet. (*Agafa 'l vas.*)
- LLU. (*Llegint.*) Vosté fa nosa ab una persona, no begui
res...
- ENR. Senyor Lluch; beguis aquet vas de llet.
- LLU. (*Espantat.*) ¡ Com!
- ENR. Depressa, depressa, begui aixó.
- LLU. Señor mio: aquesta llet está envenenada.
- ENR. ¿Envenenada aquesta llet? ¡ Ah! burru! mes que
burru! Tingui; jo be me la bech! Miris, be me la
bech. (*Deturantse.*) ¡ Me l' he beguda tota! desgra-
ciat! no n' hi queda gens!
- LLU. ¿ Y donchs digui: qué vol dí aquesta carta?
- ENR. Aquesta carta es meva... era un avis.
- LLU. ¡ Ah! ja entench. Una estratagema electoral. M' ha
volgut fer po. Vaya, home, vaya. (*Riu.*)
- ENR. (*Ap.*) ¡ Si, ja pots ben riurer! Valdria mes que be-
guessis llet.
- LLU. ¿ Qué?
- ENR. Lo vas de llet que 't daba.
- LLU. ¿ Per qué?
- ENR. Per curarte; tú estás molt grave.
- LLU. Vaja, home, qu' haig d' estar.
- ENR. ¿ Que no estás malalt? (*Agafant la tetera.*) Ab aixó,
ab aixó, jo ho he vist.
- LLU. Be: ¿ qu' es?
- ENR. (*Esclatant.*) Lo passaport per l' altre barri.
- LLU. (*Ap.*) ¡ L' altre barri!
- ENR. (*Ap.*) L' hi habia de dir! Sembla que hi quedat mes
tranquil. Aprop d' aquí hi ha un apotecari. L' hi
vaig á fer analizar. (*Alt.*) Senyor Lluch: jo aixís he
quedat mes tranquil. (*Lutxant per quedarse la tete-
ra pero Enrich li arranca y surt corrents ab ella pe-
'l foro.*)

ESCENA XXI.

LLUCH, luego TANO, luego ISABEL.

- LLU. Bé! se 'n porta la vagilla de l' establiment! Lo qu'
es aquest home te un perdigó al ala.

- TAN. (*Ab lo barret posat.*) Victoria! victorial!
- LLU. Qué tenim?
- TAN. Al últim hem guanyat. Vosté es lo diputat per Granollers.
- LLU. De veras?
- TAN. Triunfo complert. Ha derrotat á l' Almirall.
- LLU. ¡Quina alegría Tano! y qu' estich content! ¿Com podré pagartho?
- TAN. Be, be, d' aixó ja 'n parlarem luego. Are vesteixis, vesteixis depressa.
- LLU. ¿Per qué?
- TAN. Per rebre á n' els seus electors que venen á felicitarlo.
- LLU. Qué dius! Venen los meus electors! los meus estimats electors! (*A la porta del cinch.*) Isabel cuita; la levita y 'l sombrero. (*A Tano.*) Y com 'ls rebo? que 'ls hi diré jo? No tinch cap discurs preparat. No hi contaba jo ab aixó.
- TAN. Repeteixi 'l discurs del casino! lo seu manifest.
- LLU. Es veritat. No sentim un' ópera dos ó tres vegadas?
- ISA. (*Ab la levita y sombrero.*) Aquí te la levita y 'l sombrero.
- LLU. (*Vestintse.*) ¡Ah! qué no ho sabs? He sigut elegit. Ja soch diputat y com que tú m' has ajudat una mica, penso regalarte un gorro.
- ISA. (*Ap.*) Y van tres gorros! (*Alt*) Oncle, si vol que l' hi digui la veritat, mes m' estimo un marit.
- LLU. Ah! sí? Ja ho entench. Bueno. Se 't buscará un marit.
- ISA. No cal que 'l busqui. Ja li trobat jo... sab aquell jove que li deya?...
- LLU. ¿Quin jove?
- ISA. Aquell que sab dominá 'ls toros.
- LLU. ¡Qué dius are! Ab un torero!
- ISA. Fugi, home!
- LLU. Be, quant torni me 'l presentarás, porque are nosaltres dos nos divorciem. Ja ets libre. T' has quedat viuda.
- ISA. ¡Quina felicitat!
- LLU. Gracias per la part que 'm toca. (*Se sent música dintre: l' himno de Riego.*)

TAN. (*Prop de la finestra ahont haurá estat desde 'l mutis.*)
Ja son aquí! Ja son aquí!

ISA. Quí?

LLU. Los meus electors, filla meva! m' adelanto á rebrels.
¡Quinas emocions! (*Sur pe 'l foro.*)

ESCENA XXII.

ISABEL, luego ENRICH.

ISA. Libre! al fi soch libre! Ja no podrá dirme senyora de 'n Lluch. Pobre xicot!... que deu haber sofert. Creurem casada! quina alegría tindrà cuant ho sá-piga. Ah! ja es aquí.

ENR. (*Ab la tetera á la ma y 'l barret fus als ulls tragicament.*) Hi fet analizar aquesta substancia pel millor químich de Granollers. Quin horror! Hi ha trobat vintycinch centigramos de hidro-cloro-sudopotassium! potassium!!

ISA. (*Ap.*) Quin posat mes sério! (*Alt. y ab mimo.*) Cárlos.

ENR. Ella!

ISA. ¿Qué li passa?

ENR. ¿Qué 'm passa? Senyora, no li diré mes qu' una sola paraula. (*Ensenyantli la tetera.*) Hidro-cloro-sudopotassium.

ISA. Deu meu! Potser s' ha tornat boig. (*Alt.*) Cárlos per favor, no 'm miri d' aquet modo.

ENR. Potassium!

ISA. Jo qu' estaba tota contenta. Que li volia dar una bona noticia.

ENR. Quina noticia?

ISA. Ja soch libre.

ENR. Qué? Y 'l seu marit?

ISA. Ja no existeix; hi quedat viuda.

ENR. Reina santíssima! Viuda! lo vell ja es á can taps!

ISA. Y vosté no 'm felicita?

ENR. Felicitarla! Ahont s' haurá educat aquesta dona? Vol fé 'l favor de dirme á n' á quin col-legi ha rebut l' educació?

ISA. A n' al Sagrat cor.

ENR. Vaya un cor! Y d' aixó 'n diuhen sagrat cor?

- ISA. (*Ap.*) Qué deu tenir!... (*Alt.*) Vamos ja ho comprench. Vostè está incomodat ab mí per la comedia qu' acabo de fer!
- ENR. ¡Una comedia! aixó es un drama, senyora; y un drama dels mes sanguinaris que 's puguin fé á l' Odeon!... ¡Desgraciada! Ja ho veus ahont t' ha conduhit la lectura de las novelas!
- ISA. ¡Be! are 'm tracta de tu!
- ENR. (*Acostantshi mes*) Allí, allí es ahont has après la recepta d' anar detrás de l' objecte estimat á través del ferro, á través del foch, sense pararte devant de cap obstacle!
- ISA. (*Ap.*) ¡Deu meu! ¡Deu meu! Ha perdut l' enteniment!
- ENR. ¡Y jo que m' habia enamorat de vosté com un boig ¿Que 's pensa que m' agradaba á mí 'l seu marit? Lo trobaba tant tonto y tant lleig com vosté mateixa; pero darli la bola, may! Perço creguim. A vosté no li desitjo cap mal.... no es culpa seva, es la meva planeta... la meva desgraciada planeta...
- ISA. (*Ap.*) ¡Com desvarieja! (*Alt.*) Cárlos, me 'l miro y 'm sembla un somit que vosté hagi sigut lo que m' ha salvat del furor de un toro!
- ENR. ¡Un toro! era un bou, senyora! Un simple bou d' aquells que 's tiran al bullit.
- ISA. ¿De veras?
- ENR. Ara ja li puch dir. (*Crits dintre.*) ¡Chit! M' ha semblat sentir... (*Mira per la finestra.*) Deu meu! la plassa está inundada de gent. Ya deu haber corregut la noticia. Lo poble ja ho sap. (*Los crits aumentan.*) Si, ja no hi ha dupte. Fugi, dona, fugi.
- ISA. ¿Fugir? ¿Perqué?
- ENR. ¿Perqué? ¿No sent á la fiera com brama? ¿No sent lo crit de la vindicta pública? D' aquí un minut, lo poble invadirá aquet cuarto. Se cebará ab vosté. ¡Oh! no ho dupti, la emparedarán com en temps de la inquisició.
- ISA. (*Ap*) Un xicot tant jove! ¡Quina llástima!
- ENR. (*Trayentse 'l paltó.*) Te, posat lo meu paltó. Donam lo teu abrich. Me pendrán per tú. Imitaré la teva veu perquè... perquè encare t' estimo. Ets una infa-

me! pero prent; prent lo meu paltó y fuig; vesten desseguida. (*Lluch entra fe'l fondo.*) ¡ Ell!

ESCENA XXIII.

DITS. — LLUCH.

LLU. ¡ Quin entusiasme! ¡ Quina ovació mes gran! Fins haurian desenganxat los caballs del cotxe per arrastrarlo ells; pero hi ha hagut una petita dificultat.

ISA. ¿ Quina?

LLU. Que jo anaba á peu.

ENR. (*Ap.*) Y aquest home parla! Si, y 's belluga, la seva vida funciona. (*Palpa á n' en Lluch, l' hi fa alsar lo bras dret y despres l' esquert.*) Fassim lo favor de caminá una mica. (*Ap.*) Ni 'l mes petit rastre de potassium. (*Injuriantse á sí mateix.*) ¡ Estúpit! ¡ brutto! ¡ animal!

LLU. ¿ Com?

ENR. Jo, jo. No parlo per vosté.

ISA. Per Deu, oncle, no 'm deixi sola.

ENR. ¿ Oncle?

LLU. ¿ Que tens, nebodeta meva?

ENR. ¿ La seva neboda?

LLU. Sí, ja 's pot dir are. Are ja hi triunfat.

ENR. ¡ Que diu! la senyoreta, es... y vosté potser será...
¡ Ah! ¡ Isabel! Si vosté sabia...

ISA. (*Reculant per pó.*) No, Cárlos, no; no vull saber res are. Quant s' hagi curat. Prengui banys de dutxa.

ENR. (*Dirigintse á Lluch.*) Senyor Lluch, si vosté pogués llegir...

LLU. Sí home, sí; vosté 's pot aprofitar algun dia; pero creguins, prengui banys de dutxa; perque ab confiança, per mi vosté es un poch tocat de l' ala.

ENR. ¡ Oh! sí, sí que ho soch; pero es l' amor, l' amor que 'm fa tornar ximple.

LLU. ¡ Ay, ay! Que potser es lo senyor, aquell jove de que 'm parlabas?

ISA. Sí, oncle, sí; es lo que 'm va salvar d' aquell bou.

ENR. Era un toro, senyoreta; un toro; l'hi pot aná á preguntar.

ISA. No; no. Ja 'l crech.

ENR. Senyor Lluch: la seva nevoda es un modelo de perfeccions y de virtuts.

ISA. (*Ap.*) Vamos! sembla que recobra la rahó.

ENR. Y jo tinch l'honor de demanarli la seva má.

ESCENA XXIV.

DITS Y TANO.

TAN. Quin tragí! no paro un moment. Aquet vespre l'hi donan una serenata.

LLU. Quin' honra per un xacolater retirat del negoci.

TAN. Ja ha donat las gracias al senyor Massiá?

LLU. Jo? de qué?

TAN. La elecció vosté l'hi deu á n'ell.

LLU. A n'ell? No m'han elegit per unanimitat?

TAN. Ca! ha guanyat per un vot.

ISA. Per un vot?

TAN. Lo vot del senyor. (*Senyala á Enrich.*)

LLU. (*Abatut.*) Què dius? Si qu'es magre!

TAN. Vots son triunfos. (*A Enrich trayentse 'l barret.*)

LLU. De tots modos, senyor Massiá, aprofito aquesta ocasió per demostrarli la meva gratitut. Vosté m'ha dat lo vot, y si avuy per demá necessitava algun empleo...

ENR. (*Prenentli 'l barret y posantse tibat*) Ja ha arribat aquet cas. Necessito l'empleo de nebot seu.

LLU. Donchs ja está col-locat. (*Li dona la ma de Isabel.*)
Li dono un empleo inamovible.

ENR. Isabel: ja sab qu'á mí m'agrada anar al bulto. Demá á n'aquesta hora hem de ser casats. Llissensia closa.

ISA. Per mí no estigui.

ENR. ¡Quina alegría! (*L'abrassa.*)

ISA. Qué fa ara?

ENR. No 'ns hem de casar demá? Prench l'absenta.

TAN. (*Trayentse 'l barret.*) Y la meva plassa de procurador?

LLU. Tú? Tú ets un intrigant. Posat lo barret y ves á pendrer la fresca.

ENR. (*Al públich.*) ¿Que volen saber vostés de qui es l'obra, no es veritat? No 'ls ho puch dir, m' ho han privat: es arreglo del francés. Are fassintme un favor: no cridin l' autor, ni piquin. (*Ho fa.*) Han rigut? No s' emboliquin. Ja está satisfet l' autor.

TELÓ.

OBRAS DEL MATEIX AUTOR.

Cinch minuts fora del mon.

Lo diari ho porta.

Tres blanchs y un negre.

Romagosa (bis.)

Dos carboners.

Cel rogent.

Cap y cua.

L' anada á Monserrat.

De cap á mar.

Ūn rey al cos.

Los banys de la Deliciosa.

(« L' anada á Monserrat » y « De cap á mar » en
colaboració ab D. A. Llanas.

